

ban is azonosak az USA és Kanada helyzetével;

– a környezeti nevelési szerveződések, egyesületek és csoportok közötti koordináció és együttműködés – pl. egy országos szövetség létrehozása – erőteljesen előse-

gítheti a folyamatok összerendezését, az erőforrások hatékonyságát;

– a magyarországi környezeti nevelés fejlődéséhez továbbra is fontos tényező a nemzetközi folyamatokban való aktív részvétel.

Havas Péter

Egy boldog ember jelbeszéde

Gondolatok Várnagy Ildikó kiállításairól

Budapesten, a Belvárosban, a Körömdi Galériában mutatta be Várnagy Ildikó legújabb bronz alkotásait, amelyek annyi játékoságot és komolyságot árulnak el alkotójukról, amennyivel csak azok rendelkezhetnek, akik azzal foglalkoznak egy életen keresztül, amit szívesen csinálnak. Nem befolyásolják és soha nem is voltak rá hatással a közvetlen dicséretetek és elismerések, vagy épp ellenkezőleg, az elmarasztalások és háttérbe szorítások. Várnagyot a felfedezés érdekli, melynek során kiérleli sajátos jeleit, felépíti a maga világát, amelyben az ember mindig jelen van, de nem naturális megjelenítéssel, hanem mint az ősi képirások ember-jelei, a japán hito-bito vagy az egyiptomi szem, s nyilván még nagyon sok olyan őskultúra őseleme, amelyeket fel sem ismerünk, csak ott érezzük azokat a figurák mögött.

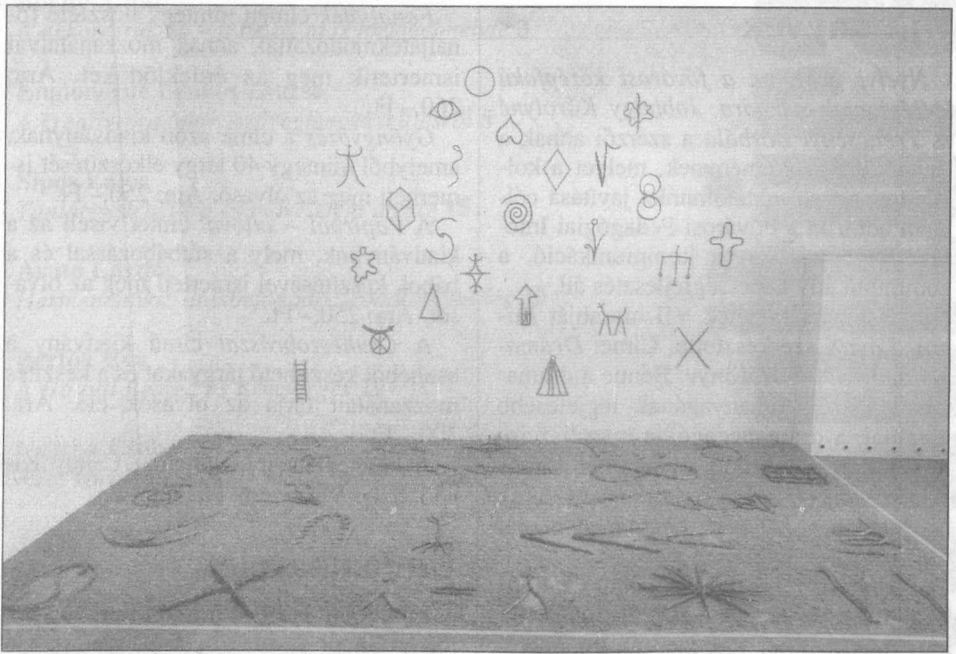
E tárlattal egyidőben a Várban, a Zenetudományi Intézet Zenetörténeti Múzeumában Várnagy Ildikó *Jelírások modern zenére* című kiállítását is láthatta a közönség. Nagyon érdekes volt a két műtárgycsoportot egymás után megnézni. A várbeli kiállításon Várnagy grafikai jellegű munkái szerepeltek, amelyek egy különleges folyamat végigkövetését tették lehetővé: a jellé válás, a jelalakítás műhelyébe pillanthattunk be általuk. A zenei inspirációra készült művek a zene hallgatása közben született jel-vázlatok és a zászlóként megjelenő kész művek különös élménnyel ajándékoztak meg bennünket.

A várbeli kiállítás végeredményben tizenkét zeneműre készült három-, négy- és

hatméteres zászlók bemutatója volt egy olyan térben, ahol a zászlók között zenei események történhettek. A zászlókhöz az előtérben elhelyezett grafikák szolgáltatták a vázlatokat. Az ott elhelyezett szabvány géppapírra tussal vagy ceruzával rajzolt jelek az élmény frissességét rögzítették. Az nem derült ki pontosan, hogy a tucatnyinál több zeneműhöz készült vázlatból miért épp az a tizenkettő került kiválasztásra, amelynek zászlaját végül is elkészítette a művész. Hiszen olyan művek is rögzítésre kerültek az A/4-es papírlapon, mint *Bartók Gyermekeknek* vagy *Penderecki Kosmogónia* című opusa (ez utóbbihoz nem kevesebb, mint negyven lapot rajzolt tele a művész!), ám ezek mégsem kerültek „felzászlózásra”.

Zászlón láthattuk viszont *Ravel: Daphnis és Chloé*-jának, vagy *Strauss: Salome táncának* képi megfelelőjét, méghozzá olyan társaságban, mint *Durkó Zsolt, Bozay Attila, Sárosi László, Vidovszky László, Kurtág György* s további öt külhoni szerző: *Benjamin Britten, Andre Jolivet, Ricardo Mandolini, George Hamilton Green*, s végül *Jesus Villa Rojo* egy-egy művének újraalkotása. Igazán csak irigyelni lehet a művészt, aki a lejátászó előtt ülve, ceruzával vagy tustollal a kezében hallgatja a zenét, s közben „jegyzetel”, regisztrál, örömet, zenei élményét, a zene taktusát rögzíti a papíron. Majd a jegyzetanyagot átnézve (gondolom, a zenét ismét meghallgatva), immár ecsetet vesz a kezébe, s a legfontosabb jeleket vázrontekercsre rögzíti...

Ezután visszatérve – a valóságban vagy gondolatban – a Deák Ferenc utcai kiállí-

táson látottakhoz, megállapíthatjuk, hogy a bronz formák ugyanígy „érlelődtek” meg Várnagy Ildikóban. A forma megszületése pillanatában inkább elemi érzelmhordozó, ösztönszerű, intuitív tartalmisággal. De ötödik, tizedik, ötvenedik megfogalmazásakor már az érzelmi motiváció háttérbe húzódik, s a jel egyszerűsége válik fontosabbá. *Keserű Katalin* mondta egyszer erről a plasztikai nyelvről: „A magyar szobrászatban a primitív, mint egy jelszerű, új plasztikai nyelv forrása, egészen Várnagyig nem bukkant fel.”

A Körmendi Galéria földjén, illetve falán két, egyenként 25 jelet tartalmazó munka volt látható. Az egyiknek Padlódombormű, a másiknak Faldombormű volt a címe. Mindkettő olyan jelhalmaz, amelynek centrumába egy majdnem kör alakú jel került (a falon ez spirál forma), s habár semmi valódi szimmetriára utaló jel nincs

bennük, mégis úgy érezzük: a kiegyensúlyozottság, a nyugodt, jókedélyű, de régtől fogva létező jelrendszer „bronzosodott” itt ki. A padlón például a néző felé eső alsó, középső figura két japán-kínai emberjel (szerű) motívum, amelyek közé egyenlőségjelet téve, az „ember emberrel egyenlő” filozófiáját is kiolvashatjuk, vagy egyszerűen csak azt, hogy tudjuk, hogy a két alak mégsem pontosan egyenlő egymással, de hát van-e teljes egyenlőség? Mert szerintünk nincs.

Nincs bizony. S így a kiállítási élményt sem pótolja egy ilyen kommentár. Ezért azt javaslom valamennyi kedves olvasómnak: ha következőre valahol meglátja Várnagy Ildikó nevét, és szereti az élvezetes szellemi kalandot, akkor ne mulassza el megtekinteni a kiállítását. Mindig jó, ha boldog ember kalauzolására hagyatkozhatunk!

Chikán Bálint

Új könyvek

Nyelvi program a fővárosi középfokú kollégiumok számára. Jobbágy Károlyné és Trencsényi Borbála a szerzői annak a foglalkozásgyűjteménynek, melyet a kollégiumi nevelő-oktatómunka javítása céljából adott ki a Fővárosi Pedagógiai Intézet. Középpontban a kommunikáció, a kommunikatív képességfejlesztés áll.

A Színházi Füzetek VII. darabját *Kaposi László* szerkesztette. Címe: *Drámapedagógiai olvasókönyv*. Benne a drámatanári képzés tananyagának legjelesebb darabjai, a drámapedagógia interdiszciplináiból és klasszikus munkáiból fontos szemelvények, sőt foglalkozásvázlatok is. Kiadta a Magyar Drámapedagógiai Társaság.

Szabó Attila merész feladatra vállalkozott. Dióhéjban, nevekkal, évszámokkal, műcímeikkel reprezentálni a művészettörténetet, ráadásul művelődéstörténeti beágyazásban. A mű címe: *Művészettörténet vázlatokban – a kezdetektől napjainkig*. A könyv a győri szerző magánkiadása.

Ugrin József a KALOT, a népfőiskolai mozgalom jellegzetes alakja volt. Mára méltatlanul kevésbé tartja őt számon szakmánk. A hiányt pótolja a Magyar Népfőiskolai Társaság és a Püski Kiadó gondozásában megjelent *Emlékezéseim* című kötet.

Az Új Kiadó pedagógiai kiadványai

A Mátyás király lustája című kiadvány hat forgatókönyvet és szerkesztői utasítást tartalmaz a 7–10 évesek számára. Ára: 250,- Ft.

Az *Add tovább!* című drámajátékgyűjtemény az 5–7 éveseknek szól. Ára: 302,- Ft. „Tükrös tavasz közeledik...” címmel a tavaszi ünnepekhez kapcsolódó verseket, műsorokat adnak közre. Ára: 250,- Ft.

Szókerék címen 24 nyelvtani tesztlapot tartalmazó füzetet ajánl a kiadó az elsős diákok számára, tanítói útmutatóval együtt. Ára: 185,- Ft.

Fonaljáték címen mintegy húszféle fonaljátékmódozattal, annak mozzanataival ismertetik meg az érdeklődőket. Ára: 260,- Ft.

Gyöngyözés a címe azon kiadványnak, amelyből mintegy 40 tárgy elkészítését ismerheti meg az olvasó. Ára: 250,- Ft.

A *Papírból – ollóval* címet viseli az a kiadványunk, mely a síkbábozással és a bábok készítésével ismerteti meg az olvasót. Ára: 250,- Ft.

A *Csuhészobrászat* című kiadvány a csuhéból készíthető tárgyakat és a készítés mozzanatait tárja az olvasók elé. Ára: 300,- Ft.

A kötetek megrendelhetők: Candy Kiadó, 8200 Veszprém, Halle u. 7/a.

Embernevelés

Jubileumi emlékülését tartotta a Kemény Gábor Iskolaszövetség kiadásában megjelenő pedagógiai folyóirat, az *Embernevelés* Pécsen 1995. szeptember 29-én és 30-án. *Kallós Miklósnénak*, a Baranya Megyei Pedagógiai Intézet igazgatójának köszöntője és *Kocsis Józsefnek*, az iskolaszövetség elnökének, a lap főszerkesztőjének megnyitója után *Demokrácia, közszolgálat, nyilvánosság* címmel *Jánosi György* országgyűlési képviselő, az MSZP alelnöke tartott előadást. *Gáspár László* egyetemi tanár, főigazgatóhelyettes (Békéscsaba), *Bernáth József* egyetemi docens (JPTE) az ötven év előtti *Embernevelés* időszakának történeti háttéréről szólt. *Makai Éva*, a Gyermekérdések Magyarországi Fóruma társelnöke a gyermeki érdekérvényesítés és embernevelés összefüggéseire utalt, *Petrikás Árpád* ny. egyetemi tanár (Debrecen) pedig az elmélet, gyakorlat és a szakmai nyilvánosság kapcsolatát elemezte. *Mit üzen a mának egy fél évszázados reformprogram? A kérdésre Bárdossy Ildikó*, a JPTE adjunktusa keresett választ. *Lányi Andrásné* neveléstörténész kutatásai alapján újabb vonásokkal egészítette ki az egykori főszerkesztő és főmunkatárs Kemény Gábor, ill. Baránszky-Jób László portréját.